

Éljen a fogyasztás!

(Nagy Márton miniszter úr előadása a Ludovikán)

A Magyar Tudomány Ünnepe keretében 2023. november 9-én a Nemzeti Közszerológati Egyetem „Ébredés az inflációs sokkból” c. konferenciáján Nagy Márton gazdaságfejlesztési miniszter tartott előadást, melyet kerekasztal-beszélgetés követett.

Nagy Márton miniszter úr lendületes, optimista, minden kétséget kizáró – már-már fanatikus – beszédet tartott, az előző évet kisiklásnak, az ideit a helyreállítás évének nevezte. Nem hagyott kétséget afelől, hogy az eddigi gazdaságpolitika jó, azt kell követni. *A hangsúlyt a növekedésre és a fogyasztásra kell helyezni.*

Mert ha a fogyasztás kellően magas, a befolyó áfa elegendő lesz a költségvetési kiadások fedezésére. És ha az export jól teljesít, akkor a fizetési mérleg rendben lesz, az árfolyammal sem lesz baj, és minden folytatódhat úgy, mint korábban.

A fogyasztás magas szinten tartásához pedig emelni kell a béreket, ez most napirenden van, a vállalatoknak pedig mindehhez kedvező hitelfeltételeket kell nyújtani. Csak az MNB akadékoskodik, de ha hajlandó lesz levinni a kamatot, minden feltétel adott lesz a további sikeres növekedéshez.

Rigó Csaba Balázs, a Versenyhivatal elnöke arra figyelmeztetett, hogy a jövedelmek növekedése nem egyenlő a fogyasztás növekedésével; a fogyasztást csak az elköltött jövedelem növeli. Márpedig a covid után, majd pedig a tavalyi inflációs robbanás hatására a háztartások óvatosak, félretesznek, megtakarítanak, ez tehát a felvázolt gazdaságpolitika gyenge pontja lehet. *Kutasi Gábor* pedig, az NKE Gazdaság és Versenyképesség Kutatóintézetének vezetője arra hívta fel a figyelmet, hogy sok az intő jel, a nemzetközi kamatkörnyezet megváltozik: eddig az alacsony kamatok uralkodtak, mostantól pedig a magas kamatok lesznek a jellemzők. Ez szintén akadálya lehet a növekedésre és fogyasztásra épülő modell megvalósításának. A Botos Katával írt konstruktív kormánykritikánknak éppen ez a fő elemzési kerete: a nemzetközi kamatkörnyezet megváltozása.¹

*

Az ember ennyi magabiztosság és optimizmus láttán elbizonytalanodik: Vajon nem én vagyok kishitű és pesszimista? – amikor már-már voluntaristának bélyegzem Nagy Márton koncepcióját? Mindenesetre, ha valaki a saját vállalkozása kapcsán nem hajlandó számolni az esetleges veszélyekkel, az elfogadható. De amikor egy ország sorsáról van szó, talán nem

¹ Botos Kata – Kiss Károly: Elmentünk a falig? Gazdaság- és társadalompolitikánk konstruktív elemzése.
https://utodaink-jovoje.hu/gazdasag/konstruktiv_kormanykritika_h1.pdf

lenne felesleges egy kis óvatosság. Ismerve miniszterelnökünk elszántságát, optimizmusát és harciasságát, féltő, hogy teljes egészében átveszi minisztere elképzeléseit.

De ha a külső kamatok megemelkednek, és hosszú távon tartósan magasak maradnak – ez az utóbbi hónapok, hetek fejleményeinek ismeretében nyilvánvaló – a külső finanszírozás megdrágul, és ha a konstrukció egyetlen eleme is megdől, az építmény összeomlik. Ha a fogyasztást nem sikerül magas szinten tartani, ha a költségvetés folyamatosan deficitese lesz, ha jelentős külső finanszírozásra szorulunk, ha az export nem jól teljesít, ha az import a tervezettnél nagyobb lesz, ha deficitese lesz a külkereskedelmi mérleg, ha a fizetési mérlegnek hiánya lesz, ha az árfolyam romlik – bármelyik következik is be ezek közül, a magas fogyasztásra és növekedésre épülő modell megdől, a folyamat megint inflációs robbanásba torkollik. A kulcs az árfolyam: ha az romlik, a magasabb export-bevételek és a drágább import miatt az infláció előzőli a gazdaságot.

A Nagy Márton miniszter úr személye és tudása iránti minden tiszteletem és elismerésem ellenére úgy gondolom, hogy ez a konstrukció a hazardírozás határát súrolja. Mindezek a nehézségek párosulnak a közepes fejlettségi szint áttörésének a problémáival.

A Botos Katával írt tanulmányunk alternatívát körvonalaz: milyen gazdaságpolitikát lenne célszerű követnünk a várhatóan tartósan magas külső kamatok által jellemzett világgazdasági környezetben,

Bp, 2023. nov. 9.

Kiss Károly